

Dağıtım: Sınırlı
.....
Orijinali: İngilizce
15 Şubat 2010

Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu
Yönetim Kurulu
2010 Yıllık Toplantısı
1-4 Haziran 2010
Geçici Gündemin.....Maddesi

Taslak Ülke Programı Dokümanı****

Türkiye

Özet

Türkiye ile ilgili taslak Ülke Programı Dokümanı (ÜPD) müzakere ve yorumlar için Yönetim Kurulu'na sunulmuştur. Yönetim Kurulu'ndan 2011 – 2015 dönemi için, fonların kullanılabilirliğine bağlı olan düzenli kaynaklardan 4.180.000 \$'lık ve belirli-amaçlı katkılara bağlı olan diğer kaynaklardaki 38.000.000 \$'lık toplam gösterge bütçeyi onaylaması istenmektedir.

*** Yönetim Kurulu'nun 2006/19 sayılı kararı gereğince, bu belge ÜPD' nin yıllık Yönetim Kurulu toplantısında görüşülmesini takip eden en geç altı hafta içerisinde revize edilerek sonuç matrisi ile birlikte UNICEF' in web sitesinde ilan edilecektir. Revize ÜPD daha sonra 2010 yılının ikinci olağan toplantısında onay için Yönetim Kurulu'na sunulacaktır.

Temel Veri*	
<i>(Aksi belirtilmedikçe 2008)</i>	
Çocuk nüfüsü (milyon, 18 yaş altı)	24.2
5YAÖH (1,000 canlı doğumda)	22
Düşük ağırlıklı bebek oranı (% , orta ve şiddetli)	3
Anne ölüm oranı (100,000 canlı doğum başına,	29
İlköğretim okullaşma oranı (net % , erkek /kız, 2006)	93.89
5.nci sınıfa erişen ilköğretim öğrencileri (% , 2004)	94
Sağlıklı içme suyu kaynakları kullanımı (% , 2006)	97
Sanitasyon (kanalizasyon) olanaklarının kullanımı (% , 2006)	88
HIV prevalans hızı	...
Çocuk işçiliği (%.5-14 yaş grubunda, 1999)	5
Kişi başına milli gelir (\$)	9,340
DPT3 aşısı olan 1 yaş grubu bebekler (%)	96
Kızamık aşısı yapılmış bir yaşındakiler (%)	97

Çocuklar ve kadınlara dair daha kapsamlı ülke verilerine www.unicef.org dan ulaşabilirsiniz. Yukarıdaki veriler Dünya Çocuklarının Durumu raporundan alınmıştır. Yukarıda yer alan ve diğer göstergelerin birçoğu ile ilgili daha güncel ulusal veriler metne dâhil edilmiştir.

**WHO/UNICEF/UNFPA ve WB 2005 tahminlerine göre anne ölüm hızı her 100.000 canlı doğumda 44 olarak düzeltilmiştir. http://childinfo.org/maternal_mortality.html

Field Code Changed

Çocukların ve kadınların durumuna dair özet

1. Türkiye dünyanın en büyük on-yedinci ekonomisi olup, bölgesel güç olma potansiyeli yüksek bir ülkedir. Nüfusu 72,6 milyon olan ülke, Avrupa Birliği'ne aday ülkedir ve bir G-20 üyesidir. Avrupa ve Orta Doğu arasındaki jeostratejik konumu ise siyasal açıdan önemini artırmaktadır. Bölgedeki birçok ülke için önemli bir ortak olan Türkiye, aynı zamanda bazı ülkeler için donördür. Bir AB adayı olarak Türkiye, yüksek insan hakları ve refah standartlarını elde etmeyi hedeflemektedir. Türkiye, bölgesel bir lider olarak, orta ve güney-batı Asya, güney-doğu Avrupa ve Orta Doğu için bir kalkınma ortağı ve rol model olarak hareket etme potansiyeli ve isteğine sahiptir.
2. Nüfus artışı hızı yaklaşık %1,3'e düşmüştür ve beklenen yaşam süresi yaklaşık 74 yıla yükselmiştir. Nüfus artışıdaki düşüş, büyümekte olan bir ekonomi, güçlü devlet kurumlarının varlığı ve güçlü bir sosyal gündem ile temel göstergelerde kesintisiz bir gelişme sağlanmıştır. Türkiye binde 23'lük beş yaş altı ölüm hızı ile Dördüncü Binyıl Kalkınma Hedefine ulaşmış durumdadır. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, on yıl önce %93,5 (kızlar %88,5) olan net ilköğretim okullaşma oranı 2009-2010 eğitim yılında %98,2 (kızlar %97,8)' e ulaşmıştır.
3. Diğer hızla büyüyen ekonomiler gibi Türkiye de küresel mali krizden etkilenmiştir. 2009 yılının ilk üç çeyreğinde (GSYH) %8,4 gerilemiştir. Ekonomik faaliyet şu anda istikrar kazanmaktadır, ancak bu, kriz öncesinden daha düşük bir seviyede gerçekleşmektedir. Ekonomik durgunluk nedeniyle işsizlik artmıştır ve kriz öncesinin yaklaşık %10 olan ortalamasının oldukça üzerindedir. 15-24 yaş grubu işsizlik ortalaması 2008 yılında %20,5'den 2009 yılında %25,3'e, yükselmiştir. UNICEF, WB ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından Mayıs 2009'da 5 ilde 2.402 hane halkı üzerinde yürütülmüş olan panel araştırması sonuçlarına göre görüşme yapılanların yüzde 75'inin gelirleri 2008 Ekim ayından beri düşüş göstermiştir. En yoksul aileler arasında bu oran yüzde 90'a yükselmiştir. Kent merkezlerinde yaşayan en yoksul yüzde 20'lik dilimdeki ailelerin dörtte üçü gıda tüketimlerini, aynı gruptaki ailelerin yarıya yakını da çocukları için gıda

tüketimlerini azalttıklarını bildirmiştir. Altı ay sonra yapılan ikinci panel araştırması ise, ortalama hane halkı gelirlerinin düşmeye devam ettiğini ve ailelerin üçte birinin yiyecek tüketimini azaltmaya devam ettiğini göstermiştir.

4. 10-19 yaş grubu nüfusun %17,5'ini oluşturmaktadır. Bu da, nüfusun içindeki çalışabilecek kişi sayısı açısından, ekonomik bir "Fırsat Penceresi"ni temsil etmektedir. Ancak, Türkiye bu fırsat penceresinden iş imkânları için gerekli olan becerileri kız ve erkek çocuklarına sağladığı takdirde yararlanabilir. Şimdiki durumda, 14-17 yaş arasındaki çocukların 2/5 si (2 milyon çocuk) okul dışındadır. Bazıları ya çalışmakta ya da iş aramaktadır; eğitim ve işgücü dışında olan çoğu kız çocuğu hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Ancak okulda olsun ya da olmasın gençlerin çoğu kendini ifade etme ve sosyal katılım için gerekli olan yaşam ve geçinme becerileri ve fırsatlarından yoksun kalmaktadırlar. Ayrıca, tüketim kültürü, kentleşme ve hızlı sosyal değişim daha çok kız ve erkek çocuğunu sokak hayatı, bağımlılık, toplum düzeni ve kanunlarla ihtilafa düşmek gibi risklere maruz bırakmıştır. Çocuk işçiliği ile mücadelede önemli ilerleme kaydedilmesine rağmen, çocukların tarım sektöründe çalışmaları hala ciddi bir sorundur. Cinsel istismar da dâhil olmak üzere çocuklara karşı şiddet ve istismar ile erken evlilikler önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Hükümet 2005 yılından beri çocuk koruma ve bakım sisteminde bir reforma girişmiştir. Ancak, risk altındaki çocukların erken tespiti ve önlemeye yönelik çocuk koruma ile ilgili daha kapsamlı bir strateji gerekmektedir.
5. Sosyal geçmiş ve cinsiyete dayalı fırsat eşitsizlikleri, bölgesel farklılıklar çocukların haklarını kullanmalarına ve potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerine engel teşkil etmektedir. Nüfusun %17'si yoksulluk sınırı altında yaşamını sürdürmektedir. Kadınların %75'i işgücü piyasası dışındadır ve Türkiye Büyük Millet Meclis üyelerinin sadece %9'u kadınlardan oluşmaktadır. Çocuk yoksulluğu %23 oranında seyretmektedir ki bu, erişkinlerden 5,4 puan daha yüksektir. Bu oran kentsel alanda %12,4 iken son yıllardaki artışlarla beraber kırsal alanda %44'tür. 2008 yılından önceki on yıllık dönem verilerine göre, bebek ölüm hızı 1000 canlı doğumda Türkiye genelinde 26 iken, ülkenin doğusunda bu rakam 39, batısında 16'dır. Aynı şekilde Doğudaki bodurluk oranı ülke ortalamasının iki katıdır. Tahmini 450,000 öğrenci (toplam kayıtlının %5'i) okula düzenli olarak devam etmemektedir. Türkiye'de ortaöğretimde net okullaşma oranı % 64,9 iken bu oran erkeklerde 67,5, kızlarda ise 62,2'dir. Kızlarda bu oran bir önceki yılda % 82,4 ile Bilecik'te en yüksek, % 15,9 ile Muş'ta en düşük seviyededir.. Eğitime ayrılan %3,8, sağlığa ayrılan %5 ve sosyal korumaya ayrılan %8,3'ünün payları içeren GSYH'nin yaklaşık %17,1'i konumundaki kamu sosyal harcamaları OECD'ye kıyasla düşüktür. Türkiye, geçen on yıllık süreçteki dikkate değer ilerlemeye rağmen yoksulluğu yarıya indirme (BYKH1), cinsiyet eşitliliği (BYKH3) ve çevre koruma (BYKH7) hedeflerine 2015 itibarıyla erişemeyebilir.
6. Çocuklar genellikle hayata başlangıçta en iyi şartlara sahip olamamaktadırlar. Erken çocukluk gelişimi ve bakım hizmetlerine (EÇGB) erişim oldukça sınırlıdır. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %38,5'tir. Bu oran geniş bölgesel ve sosyoekonomik değişim sergilemektedir. Bu da, özellikle doğu bölgelerinde okul terk etme nedenlerinden biri olduğuna inanılan okula hazırlığı sınırlamakta ve yoksulluk ve mahrumiyetin kuşaklararası geçişine yol açmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, 2014 itibarıyla beş yaş çocukları arasında %80 ve dört yaş çocukları arasında ise %50 kayıt oranına ulaşmayı hedeflemektedir. Ancak, okul öncesi ile ilgili kamu harcamaları düşük düzeyde kalmaktadır. Ulusal hedeflere ulaşılmasında başlıca zorluklardan biri de toplum tabanlı EÇGB hizmet modellerinin eksikliğidir.

7. Adli sistemde reform süreci başlatılmış, kanun ile ilişki halinde olan çocukların uluslararası standartlarda hizmet görmeleri amacıyla 2005 yılında Çocuk Koruma Kanunu kabul edilmiş ve bu çerçevede programlar geliştirmiştir. Alternatif tedbirlerin uygulanması için 2005 yılında Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu kabul edilmiştir. Alternatif tedbirlerin uygulanması için gerekli olan altyapının tamamlanması amacıyla çalışmalara devam edilmektedir. 2008 yılı itibariyle çocuk mahkemesinin ortalama yargılama süresi 414, çocuk ağır ceza mahkemesinin ise, 502 gündür. Terörle Mücadele Kanunu kapsamında, halen 15 yaş üzeri çocukların erişkinler gibi yargılanmasına ve cezalandırılmasına devam edilmektedir. Ancak, Terörle Mücadele Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısıyla, çocukların lehine değişiklikler yapılması Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemindedir
8. Türkiye - bağımsız bir çocuk hakları izleme mekanizmasına sahip değildir. Bu konu, 2003 yılında Çocuk Hakları Komitesi tarafından sonuç gözlemlerinde de bir sorun olarak ortaya konmuştur. Karşılığında Meclis, çocuk hakları ihlallerini ülke çapında izleyecek olan bir Çocuk Hakları İzleme Komitesini 2008 yılında kurmuştur. Ancak, Komite ombudsmanlık gibi bağımsız bir izleme sisteminin yerini tutamamaktadır.

Temel sonuçlar ve önceki işbirliğinden edinilen dersler, 2006–2010

a) Erişilen temel sonuçlar

9. Çocuk koruma ve çocuk haklarının izlemesinde ilerleme: Adalet Bakanlığı'nın yeni Adalet Reformu Stratejisi (2009) amaçları arasında çocuk adalet sisteminin uluslararası standartlar ile aynı doğrultuda iyileştirilmesi bulunmaktadır. Bu da UNICEF'in Bakanlık ile güçlü ortaklığını ve savunu çalışmalarını yansıtmaktadır. Çalışanlar için eğitim programları, ceza infaz kurumlarına yönelik etkin hükümlü yönetimi modeli geliştirilmiş ve kurumsallaştırılmıştır. 2006 – 2010 ülke programı, minimum bakım ve koruma standartlarına dair bir uygulama programı, şikâyet ve yönlendirme mekanizması, üniversiteler içinde çocuk koruma merkezleri ve yerel düzeyde koordinasyon stratejisi içeren çocuk koruma mekanizmasının güçlendirilmesine de katkıda bulunmuştur. UNICEF, Meclis Çocuk Hakları İzleme Komitesi'nin kurulmasını savunmuş ve desteklemiş, ayrıca medya çalışanları için, şu anda yedi üniversitenin İletişim Fakülteleri tarafından uygulanmakta olan bir çocuk hakları müfredatının geliştirilmesini sağlamıştır.
10. İlköğretimde ilerleme: Hükümet ile UNICEF arasındaki işbirliği ilköğretime erişimin artırılmasına ve cinsiyet eşitsizliğinin azaltılmasına yardımcı olmuştur. Ancak, dikkate değer sayıda çocuk (özellikle kızlar) okula düzenli devam etmemekte, okulu terk etmekte ya da ortaokula geçiş yapamamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF arasındaki işbirliği, ilköğretime hiç kayıt olmamış ya da okulu terk etmiş 10-14 yaşındakiler için ikinci bir şansı öngören yetiştirici sınıf eğitimi programının 2008-2009 öğretim yılında uygulanmasını sağlamıştır. Bugüne kadar, hiç okula kaydedilmemiş ve %66'sı kız olan 40,000 çocuk bu programa katılmıştır. Bakanlık, ilköğretime tamamlama oranının artırılması amacıyla, okula devam etmeyenler için UNICEF' in "Çocuk Dostu Okul" kriterleri içeren minimum standartlarının ülke çapında yaygınlaştırılmasında bir izleme ve takip modelinin geliştirilmesini üstlenmiştir. Bakanlık verilerine göre, ortaöğretime geçiş oranı %84,6'dır.
11. Sağlıkta ilerleme: Türkiye 1990'dan beri çocuk ölümlerinde %72 azalma gerçekleştirmiştir. Anne ölümlerinde de hızlı bir düşüş kaydedilmiştir. 15-26 aylık çocukların %81'i tam aşıdır ve anne ve yenidoğan tetanosu (MNT) elimine edilmiştir. 2003 – 2008 yıllarında UNICEF ile hükümet arasındaki işbirliği, "sadece

anne sütü ile beslenme' de 20 puanlık bir artışa ve iyotlu tuz kullanım oranının %85'e ulaşmasına katkıda bulunmuştur. Temel sağlık ve beslenme göstergelerinde kırsal alanlarda ve bazı bölgelerde önemli eşitsizlikler olsa da, Sağlık Bakanlığı sağlıktaki dönüşüm programı ve aile hekimliğinin yaygınlaştırılması politikaları ile söz konusu eşitsizlikleri azaltmayı amaçlamaktadır.

12. Çocuk yoksulluğunun gündeme alınması: Avrupa Komisyonu, sosyal refah sistemlerini yeniden biçimlendirmeleri için AB üye ülkeleri ile çalışmaktadır. Eylem ile ilgili öncelikler Ortak İçerme Belgesi'nde (JIM) düzenlenmiştir. UNICEF' in çocuk yoksulluğu araştırması ve çocuk yoksulluğunun JIM'e dâhil edilmesindeki çalışmaları konunun ilk defa ulusal dikkat gerektiren belirgin bir politika alanı olarak kabul edilmesine yol açmıştır.

b) Edinilen dersler

13. Planlama, sahiplenme yönetim kapasitesi ve uyumluluk gibi sebeplerden dolayı UNICEF tarafından geliştirilmiş olan eğitim programlarının ulusal eğitim programlarının parçası olarak benimsenmesinde ve yaygınlaştırılmasında sıkıntılar olmaktadır. Elde edinilen dersler çerçevesinde, ceza infaz kurumları, tutukevi ve eğitim evlerinde çocuklarla çalışmakta olan psiko-sosyal alanındaki profesyonellere yönelik eğitim programları çalışmasında, Adalet Bakanlığı ile eğitim modüllerinin baştan geliştirilmesine ve Bakanlığın düzenli eğitim programlarına dahil edilmesine karar verilmiştir. UNICEF Bölge Ofisinin çocuk adalet sistemine ilişkin 2009 yılı incelemesinde, bu tür programlar kapasite geliştirmede sürdürülebilirliğin sağlanması ve savunuculuk açısından örnek uygulama olarak kabul edilmiştir. Bu alandaki başarının anahtarı, bu eğitim modüllerinin ulusal danışmanlardan yararlanarak Adalet Bakanlığı için ve Adalet Bakanlığı tarafından geliştirilmiş olması,, UNICEF'in de bu süreçte gerekli olan bilgiyi, eğitimleri ve teknik desteği sağlamasıdır.
14. 2003 yılında başlayan Haydi Kızlar Okula kampanyasında kayda değer bir başarı elde edilmiş, aynı zamanda gelecekte eğitimde cinsiyet eşitliğinin nasıl sağlanacağı ve sürdürülebileceği ile ilgili sorular gündeme gelmiştir. Haydi Kızlar Okula kampanyasının 2007 yılı dış değerlendirmesi cinsiyet eşitliğinin eğitim politikalarına entegre edilmesi gereğini önermiştir. O zamandan beri, Hükümet ve UNICEF çocuk dostu okul çerçevesinde uyarlanmış, ülke çapında yaygınlaştırılmış ve kız çocuklarının okulluğa ve devamının izlenmesine yönelik temel göstergeleri de kapsayan ilköğretimdeki minimum standartlar konusunda ortaklaşa çalışmıştır. Bu süreç, Bakanlığın veri toplama, değerlendirme kapasitesinin güçlenmesini sağlamış ve bu da politika geliştirirken verilerden faydalanmasında etkili olmuştur.
15. Ortaklar ile ön anlaşmanın olmaması nedeniyle 2008 yılında aile içi şiddet konusunda yapılmış olan araştırmadan yeterince faydalanamamıştır. Buna karşılık Dünya Bankası ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı tarafından yürütülen ekonomik krizin etkilerinin izlenmesi çalışması DPT Müsteşarlığı ile de görüş alışverişi içinde gerçekleştirilmiş, bu da hızlı bir bulgu üretim ve paylaşımı sürecini beraberinde getirmiştir. Bu örnekler, hassas konular üzerinde savunu ve politika geliştirme çalışmaları için araştırmadan daha fazlasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Dikkatli planlama, faydalanıcıların inanırlığı, doğru ortak seçimi ve ortaklarla işbirliği bu açıdan eşit önem taşımaktadır.
16. 2005-2008 yılları arasında AB tarafından finanse edilen "Önce Çocuklar" projesi UNICEF'in çocuk adalet sistemi, çocuk koruma ve eğitim çalışmalarına destek vermiştir. UNICEF'in, koordinasyon, teknik destek sağlama, deneyim paylaşımı, izleme ve belgeleme konularına yoğunlaşması etkili olacaktır. 2010 yılında başlaması öngörülen UNICEF – AB ortaklığındaki okul öncesi projesi için AB ile

birlikte oluşturulan yeni ortaklık formatında, UNICEF'in rolü edinilen derslerden yola çıkarak ve yukarıdaki hususlar da dikkate alınarak belirlenmiştir.

Ülke Programı, 2011 -2015

a) Özet bütçe tablosu

(Bin Amerikan Birleşik Devletler doları)

Program	Normal Kaynaklar	Diğer Kaynaklar	Toplam
Program Bileşeni I: Farklılıkların azaltılması, sosyal içerme ve koruma:	2.380.000	22.800.000	25.180.000
Program Bileşeni II: Gençliğin Güçlendirilmesi ve koruma:	900.000	15.200.000	16.100.000
Sektörler arası maliyetler	900.000		900.000
Toplam	4.180.000	38.000.000	42.180.000

b) Hazırlık süreci

17. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterin'in 5 Ağustos 2009 tarihli (A/64/253) numaralı orta gelir ülkelerinde kalkınma işbirliği konulu raporu ve Genel Kurulun (A/RES/63/253) numaralı kararı gereği Türkiye, hükümet tarafından sahiplenilmiş ve ulusal öncelikler ile uyumlu bir Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçevesi (UNDAF) hazırlamak üzere görevlendirilmiştir. Birleşmiş Milletler Kalkınma İşbirliği Stratejisi (BMKİS) DPT'nin öncülüğünde geliştirilmiştir. BMKİS, 9. Kalkınma Planı (2007 – 2013), UNDAF ara dönem değerlendirmesi ve ülke ihtiyaçları ile ilişkilendirilmiştir. Stratejik ve çerçeve bir belge olarak BMKİS, gerektiğinde hükümetin değişen ihtiyaçlarına yeterli düzeyde yanıt verebilmesi için BM sistemine esneklikler sağlamaktadır. BMKİS çerçevesinde oluşturulmuş, Ülke Programı Dokümanı (ÜPD), ülke programı işbirliğinin koordinasyonu ve gözetiminden sorumlu Sektörlerarası Çocuk Kurulu tarafından müzakere edilmiş ve onaylanmıştır.

c) Program Bileşeni Sonuçları ve Stratejiler

18. 2011 – 2015 ülke programının amacı Farklılıkların Azaltılması, Sosyal Koruma ve İçerme (Program Bileşeni I – PB-I) ve Gençliğin Güçlendirilmesi ve Koruma (Program Bileşeni II – PB-II) alanlarında Türkiye'nin çalışmalarına destek olmaktır. Bu ayırım, daha zor koşullardaki çocukların şartlarının iyileştirilmesi ile 14-18 yaş grubu ile ilgili yeni bir yapılanmaya duyulan ihtiyaca işaret etmektedir.

19. PB I, 2015 sonuna kadar farklı coğrafi ve sosyal altyapıdan gelen çocuklar,ile kızlar ile erkekler arasındaki refah ve fırsat eşitsizliklerinin sürdürülebilir biçimde azaltılmasını, çocuk yoksulluğu ile mücadele için ulusal politikalar ve stratejilerin geliştirilmesini ve sosyal koruma için mali alanın artırılmış olmasını sağlayacaktır. PB II ise, aynı zaman dilimi içerisinde, 14-18 yaş arasındaki tüm kız ve erkeklerin istihdam edilebilirliklerine, yaşam becerileri ve katılım fırsatları konusunda sürdürülebilir bir iyileştirmenin yapılandırılmasına, gençlerin istihdamı için ulusal bir stratejisi ve eylem planının yürürlüğe konulmasına ve orta öğretime kayıt ve bitirmede artışı sağlayacak stratejilerin oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Bu Program Bileşeni, ulusal çocuk koruma sistemi ve çocuklar için adalet uygulamasının 2015 sonunda uluslararası standartlar ile uyumlu olmasını da sağlayacaktır.

20. PB I, çocuk yoksulluğu ile mücadele için ulusal politika ve stratejilerin kabulü, çocuklar ve aileler için bütçeden ayrılan payın artırılması, kaliteli ve kapsayıcı eğitim, sağlık, koruma ve sosyal koruma hizmetlerini temin için ulusal ve yerel düzeylerde kapasitenin geliştirilmesi ve çocuk haklarının etkin biçimde izlenmesi ile elde edilecektir. PB II çerçevesinde, şu anda okulda ya da okul dışında olsalar da, gençlerin yaşamlarını ve yaşam becerilerini ve onların topluma katılım fırsatlarını zenginleştirmek için gerekli olan politikalarda, sistemlerde ve davranışlarda iyileştirmeye yardım eden bilgi ve kanıta dayalı modellerin oluşturulmaları için çok taraflı bir ortaklık inşa edilecektir. Ülke programının bu bileşeni, aynı zamanda kanun ile karşı karşıya kalan çocukların gördüğü muamelenin uluslararası standartlar ile tam uyumlu olmasını sağlayacaktır.
21. Türkiye, politikalarını, mevzuatını ve standardını Avrupa Müktesebatı ile uyumlu hale getirmek için dikkate değer bir ilerleme göstermektedir, ancak yeni geliştirilen politikalar ile bunları etkin programlara dönüştürme kapasitesi arasında boşluk oluşması mümkündür.. Bu nedenle UNICEF, çocuklara ilişkin politika oluşturulması konusuna daha fazla eğilecek ve Hükümeti uygulama modellerinin oluşturulmasında destekleyecektir.
22. Çok sayıda yeni ortaklıkların kurulması ülke programının başarısı için bir temel oluşturacaktır. Ortaklar, Meclisin çeşitli komisyonlardan, akademik çevreyi içeren sivil toplum kuruluşlarından, vakıflardan, özel sektör ve medya ile uluslararası kurumlar ve örgütlerden oluşacaktır. Bir başka ana strateji de UNICEF'in çok ortaklı ve sektörler arası koordinasyonu, entegre programlamayı ve stratejik planlamayı kolaylaştırmak amacıyla birleştirici rol oynamasıdır. Çocuk haklarının hayata geçirilmesi ve uygulanmasında, sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla, UNICEF ve ortakları, paydaşlara ve hak sahiplerine farkındalık yaratılması, destek ve katılımın teşvik edilmesi, tamamlayıcı çalışmalar için cesaret verilmesi ve yeteneklerinin artırılmasını içeren Kalkınma için İletişim (C4D) yaklaşımından yararlanacaklardır.
23. Bölgedeki ve Bölge dışındaki birçok ülke eğitim, gençlerin katılımı, koruma, demokratik yönetim ve hukukun üstünlüğü konularında Türkiye'nin deneyimlerini paylaşmak istemektedir. UNICEF, güney-güney işbirliği kapsamında başarılı modellerin belgelenmesine destek verecek ve deneyim paylaşımını kolaylaştıracaktır. Bu aynı zamanda küresel bilgi ve deneyim hazinesine de katkıda bulunacaktır.
24. Türkiye ile UNICEF arasındaki işbirliği programının sonuçlarını elde etmek amacıyla, uygun olduğu şekilde ve yerde, uygulanacak olan diğer stratejiler şunlardır: (a) ayrıştırılmış verilerin toplanması ve kanıta dayalı politika oluşturma ile ilgili analizin güçlendirilmesi için hükümete destek sağlanması; (b) ulusal ve yerel düzeyde çocuklara kaliteli hizmetlerin sağlanması için izleme ve değerlendirme sistemlerini önemseyen, tekrarlanabilir "çocuk dostu" modellerin geliştirilmesine teknik destek verilmesi; (c) profesyoneller, yerel yetkililer, toplum liderleri ve sivil toplum kuruluşları dahil kurumların ve bireylerin kapasitelerinin geliştirilmesi; (d) mevzuat değişikliği için destek oluşturulması; (e) farkındalık yaratılması ve (f) çocuklar için kaynakların yaratılması.
25. Sosyal İçerme, insan hakları, cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği bilinci entegre edilecektir. Programın uygulanmasında ve bu kesişen konuların ele alınmasında çocukların ve gençlerin aktif katılımı aranacaktır. Deneyimlerin belgelenmesi de dâhil olmak üzere bilgi yönetimi ve dağıtımına özen gösterilecektir. Program bileşenleri çerçevesinde özellikle ele alınmamış alanlarda kanıt oluşturmak amacıyla araştırmalar da yürütülebilir.

d) Ulusal öncelikler ve Birleşmiş Milletler Kalkınma İşbirliği Stratejisi ilişkisi

26. Ülke programı büyük ölçüde Dokuzuncu Kalkınma Planı ve AB'ye Katılım ile ilgili Ulusal Eylem Planı'na dayanmaktadır. Bu dökümanlar bütünleyici ve birbiriyle tutarlıdır. Kalkınma Planı'na göre, Türkiye'nin vizyonu "İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen ve AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir ülke" olmaktadır. Plan beş ana eksene sahiptir, bunlar; 1. Rekabet gücünün artırılması; 2. İstihdamın artırılması; 3. Beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi; 4. Bölgesel gelişmenin sağlanması ve 5. Kamu hizmetlerinde kalite ve etkinliğin sağlanması. Türkiye ile UNICEF arasındaki işbirliği programının daha çok, eğitim, sağlık ve gelir dağılımı, sosyal içerme ve yoksullukla mücadeleyi içeren, 3. eksene katkısı olacaktır. İşbirliği programı, BMKİS ile tamamen uyumlu hale getirilmiştir ve BMKİS sonuçlarına katkıda bulunması beklenmektedir.

e) Uluslararası öncelikler ilişkisi

27. Türkiye Binyıl Kalkınma Hedefleri'nden (BYKH) bazılarını ulaşma yolundadır ancak BYKH 1, 3 ve 7'ye 2015 itibarıyla ulaşılması için büyük bir çaba gerekmektedir. İlköğretimi tamamlama ile ilgili verilerin henüz yayımlanmamış olması, hedef 2'ye ulaşılmasında belirsizlikler oluşmasına sebep olmaktadır. Türkiye aynı zamanda Avrupa Birliği'nin eğitsel gelişim, çocuklar için adalet, koruma ve çocuk refahı gibi alanlardaki zorlu standart ve normlarını hedeflemektedir. Ülke programı bu amaç ve hedeflere ulaşmanın yanı sıra, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye ve sonuç gözlemlerine, Kadına Karşı Her türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'ne ve Uluslararası Engelli Sözleşmesi'ne katkıda bulunacaktır. Ülke programı, UNICEF Orta-Vadeli Stratejik Planı'nın tüm odak noktalarını ele alacaktır.

f) Program bileşenleri

28. Farklılıkların Azaltılması, Sosyal İçerme ve Koruma, PB 1: Çocuk refahı ve fırsatları coğrafi ve sosyal koşullara ve cinsiyete bağlı olarak büyük çapta değişmektedir. Fırsat eşitsizliği çocuk yoksulluğunu artırmakta ve sürdürmektedir. Türkiye'nin sağlık sistemi çocuklar için hayatta kalma fırsatlarını büyük çapta arttırmıştır ancak sağlık verilerinde bölgesel eşitsizlikler mevcuttur. Aynı şekilde Türkiye, ilköğretimde kayıt ve cinsiyet eşitliğinde büyük ilerleme kaydetmiştir ancak, okul öncesi eğitim kayıtları düşük ve ortaokul seviyesinde kayda değer cinsiyet ayrımı vardır. Özellikle kız çocukları arasında okula devamsızlık ve terk bir problem olarak devam etmektedir. PB 1 eşitsizliğin farklı boyutlarına odaklanmayı, bakım kalitesini ve hizmetleri iyileştirmeyi amaçlamaktadır.

29. Bu PB'yi özellikle sosyal koruma politikalarının analizi, kamu maliyesi incelemesi, çocuklar için bütçe tahsisinin ve harcamalarının izlenilmesi konularına odaklanacaktır. Böylece zor koşullardaki çocukların ve ailelerin sosyal içerimini sağlayacak daha etkin politikaların oluşumuna ve benimsenmesine yönelik araştırmaların üretilmesi ve farkındalık yaratılması öngörülmektedir. Aynı zamanda, çocuk ombudsmanlığının oluşturulması için savunu da dâhil olmak üzere, çocuk hakları izleme sistemlerinin güçlendirilmesine gayret gösterilecektir.

30. Bu PB dahilinde, UNICEF aynı zamanda kamu hizmetlerinin, güç koşullarda yaşayan ailelere ulaştırılması, çocuk koruma mekanizmalarının ulusal ve yerel düzeyde güçlendirilmesi konularında hükümete destek verecektir. UNICEF, ilk olarak veri izleme ve sebep-sonuç analizi yaparak özellikle kız çocuklarının ilkokulu bitirme ve ortaokula devam etme oranlarını daha da yükseltmek için gerekli olan sistem ve davranış değişikliğinin hayata geçirilmesine katkıda bulunacaktır. En güç koşullarda yaşayan kesim ve ailelerde doğan çocuklara sunulan olanakların

iyileştirilmesi hususunda EÇGB'nin (Erken Çocukluk Gelişimi ve Bakımı) önemini göz önünde bulundurarak UNICEF, (a) EÇGB'nin gelişimsel güçlüklerin ve engelliliğin erken tespitini de içerecek şekilde sağlık sistemine entegre edilmesine ve (b) özellikle dezavantajlı bir sosyal çevreden gelen, kaliteli bir okul öncesi eğitim alan kız ve erkek çocuklarının sayısını arttırmak için gerekli olan toplum temelli bir modelin benimsenmesini de içerecek bir sistem ve davranış değişikliğinin hayata geçirilmesine destek verecektir. UNICEF; Hükümetin, halihazırda var olan hizmetleri bir araya getirmesi ve entegre etmesine olanak sağlayacak bir model geliştirmesine ve ebeveyn bakımından yoksun kalan çocuklara yönelik minimum standartları uygulamasına destek vererek çocuk koruma alanında sistemik bir değişikliğe katkıda bulunacaktır.

31. Kilit ortaklar Devlet Planlama Teşkilatı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü, Türkiye Büyük Millet Meclisi, İnsan Hakları Başkanlığı, yerel yönetimler, akademisyenler ve sivil toplumdan oluşacaktır. Dünya Bankası, UNDP ve AB ile diyalog gerçekleştirilecektir. Bu program bileşeninin bazı kısımları için bir miktar diğer kaynaklardan oluşan fon yaratılması beklenmektedir. Özellikle okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için gerekli kaynağın diğer kaynaklardan (AB) gelmesi beklenmektedir.
32. Gençleri Güçlendirme ve Koruma, PB II: Gençlerin karar alma süreçlerine tam ve aktif olarak katılımının sağlanması, demokratikleşme, eşitsizliğin azaltılması ekonomik ve insani gelişim için önemlidir. Özellikle genç işsizliği önemli bir sorun teşkil etmektedir. Orta öğretim kayıtlarının artırılması ve özellikle gençlerin becerilerinin geliştirilmesi ve artırılması özel ilgi ve dikkat gerektirmektedir.
33. PB II çerçevesinde, UNICEF ve ortakları gençlerin yaşam ve geçim becerileri ve kendini ifade etme ve topluma katılma fırsatları ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak için gerekli olan politikalar, sistemler ve davranışlardaki gelişimlerin tespiti ve uygulanması için destek verecektir. Kız ve erkek çocuklarının okula devam eden ve etmeyen çocukların ve farklı coğrafi bölge ve sosyal altyapı ve özel ihtiyaçları olan çocuklarının birbirinden farklı ihtiyaçları tespit edilecek ve dikkate alınacaktır. UNICEF, kız ve erkek çocukların farklı sosyal ve ekonomik koşullarını, özel ihtiyaçlarını, eğitim durumlarını ve kapasitelerini dikkate alan yeni bir ulusal gençlik politikasının tasarımını ve tanıtımını desteklemeye devam edecektir. Eğitim alanında, orta öğretimin gençlerin ihtiyaçları ile bağıntısı da dâhil olmak üzere, orta öğrenime katılımdaki engeller etüt edilecek ve uygun politikalar geliştirilecektir. Öğrenim kazanımlarının işgücü piyasası ihtiyaçlarına göre düzenlenmesine özel önem verilecektir. Gençlik politikası UNICEF için yeni bir alan olduğundan, program döngüsünün erken yıllarında güçlü bir araştırma bileşeni gerekecektir.
34. UNICEF, çocuklar için adalet sisteminin dönüşümünü Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 2005 Çocuk Koruma Kanunu ve Adalet Bakanlığı'nın stratejik planı ile uyumlu olarak geliştirilmesini desteklemeye devam edecektir. Özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklar ile ilgili kurum bakımı standartlarının tanıtılmasının ve uygulanmasının izlenilmesine yönelik engellerin belirlenmesi ve kaldırılması çocuğa-özel adli prosedürlerin uygulanmasına katkıda bulunacaktır.
35. Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ülke programının PBII için kilit ulusal ortaklardır. Gençlik politikası alanında Dünya Bankası, UNDP, ILO, AB, DPT, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, özel sektör ve tüm diğer aktörler ile işbirliğine ihtiyaç olacaktır. Çocuklar için adalet alanında ise üniversiteler, ilgili

meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ortaklar arasında olacaktır. Bu alanda fonların diğer kaynaklardan (AB) gelmesi beklenmektedir.

36. Sektörler arası maliyetler kesişen fonksiyonları yerine getiren personel, seyahat, güvenlik, personel eğitimi ve idari destek masraflarını oluşturmaktadır.

g) Başlıca ortaklıklar

37. Ülke programının uygulanmasında sivil toplum kuruluşları ile ortaklık önemli bir strateji olacaktır. Daha önceki UNICEF ülke programları üniversiteler ve araştırma kurumlarının potansiyelini değerlendirememiştir, bu ülke programında işbirliği artırılmasına çalışılacaktır. Bu tür ortaklıkların kaliteli, güncel, güvenilir, ayrıştırılmış ve çocuğa dikkate alan verilerin oluşturulması için genişletilmesi öngörülmektedir. Çocuk hakları ve çocuğa yönelik bütçe için, sivil toplum kuruluşları ile savunuculuk alanında yakın işbirliği yapılacaktır. Yerel düzeyde hizmet sunulmasını ve hizmet modelleri oluşturulmasını gerektiren durumlarda yerel yönetimler ve yerel STK'larla ortaklık yapılması mümkündür.
38. Türkiye ile UNICEF arasındaki işbirliği programı BMKİS, gençlik, HIV/AIDS ve cinsiyet üzerine olanlar da dâhil olmak üzere, ortak programlar ve tematik gruplar aracılığı ile diğer BM kuruluşlarının çalışmalarıyla ilişkilendirilecektir. Ekonomik gelişmelerin etkileri, sosyal politika, gençlik ve EÇGB izlenmesi konularında Dünya Bankası ile genişletilmiş işbirliği genişletilecektir. Araştırma ve bilgi paylaşımında OECD ve Avrupa Konseyi ile de ortaklıklar yapılacaktır. AB'nin ülke programının bazı kısımlarını –özellikle okul öncesi eğitim ve çocuk adalet sistemi- desteklemeye devam etmesi beklenmektedir. AB ile yeni işbirliği yöntemleri, eşleştirme projeleri için teknik destek sağlanması ve hükümet ortakları ve sivil toplumun diğer programları için olan AB fonlarının artırılmasını içerecektir.
39. UNICEF Türkiye Milli Komitesi, Türkiye ile UNICEF arasındaki işbirliği programını, destek oluşturma/savunuculuk, fon yaratma ve kaynak artırımı yolları ile desteklemeye devam edecektir. İşbirliği ve ortaklığa Cenevre Ofisi, Milli Komite ve Ülke Ofisi tarafından geliştirilmiş Ortak Stratejik Plan (OSP) kılavuzluk edecektir. OSP dâhilinde, özel sektör ve STK'ların desteği aranacaktır.

h) İzleme, değerlendirme ve program yönetimi

40. Ülke programının koordinasyonu ile ilgili ana ulusal kurum, çocuk ile ilgili tüm bakanlıklar ve kurumlardan oluşan Sektörlerarası Çocuk Kurulu olacaktır. Sektörler arası çocuk kurulunun yapısı, ülkedeki gelişmeler doğrultusunda yeniden şekillendirilecektir. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının daha aktif rol alması sağlanacaktır..
41. İzleme ve değerlendirme faaliyetleri BMKİS sonuç çerçevesinin izlenmesi doğrultusunda gerçekleştirilecek yıllık ve Beş Yıllık Bütüncül İzleme ve Değerlendirme Planları (BİDP) ile koordine edilecektir. Programın izleme ve değerlendirme süreci, Onuncu Kalkınma Planı hazırlıkları çerçevesindeki çalışmalarla ilişkili olacaktır. İzleme, ortak yıllık program değerlendirmeleri ile Hükümet ve ortaklar ile birlikte çok-yıllı iş planlarının uygulanmasına dayanılarak izlenecektir. Ülke programının ara dönem değerlendirmesi 2013 yılında yapılacaktır.
42. Kilit göstergelerin takibi ile ilgili, cinsiyet, coğrafya ve yaş grubuna göre ayrıştırılmış, bilgiler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ilgili kurum ve kuruluşlar, diğer resmi ulusal kaynaklar, Meclis kayıtları ve raporları, Meclis Çocuk Haklarını İzleme

Komitesi, İnsan Hakları Başkanlığı ve sivil toplum kuruluşları da dâhil olmak üzere değişik kaynaklardan elde edilecektir. OECD kayıtları ve AB İlerleme Raporları gibi uluslararası kaynaklardan da yararlanılacaktır. Çocuk koruma ve çocuk refahı ile ilgili göstergelerin kurumsallaştırılması ve çocuk yoksulluğuna yönelik geliştirilmiş göstergelerin izlenmesi gibi konularda TÜİK ve DPT ile yakın işbirliği halinde çalışılacaktır.